

Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi

1. Preliminarii

Care sunt textele literare care pot stimula dezvoltarea competențelor literare ale elevilor și în ce condiții? Iată una dintre întrebările-cheie din domeniul cercetărilor privind studiul literaturii. Se pare că această întrebare a devenit și mai presantă după anii 1990, când numeroase țări și-au modificat curriculumul în sensul centrării pe elev, iar profesorii încearcă să răspundă mai adecvat individualităților pe care le întâlnesc în clasele lor.

La nivel național, a existat intenția de a elabora *Cadrul Național de Referință pentru Lectură* (C.N.R.L.), document de politică educațională vizând remedierea deficiențelor semnalate de rezultatele la testările internaționale și de evaluare a competenței de lectură a elevilor. Acest document ar fi trebuit să cuprindă și grila de evaluare și de autoevaluare, pe care le vor folosi atât profesorii, cât și elevii pentru stabilirea corectă și obiectivă a nivelului de înțelegere și operare cu elementele vizând mesajul unui text scris, precum și a nivelului de producere de text ca urmare a lecturii (sursa:

https://isj.educv.ro/sites/default/files/Scrisoare_metodica_2011%202012%20Gimnaziu.pdf)

Prezentul material are ca punct de plecare și este o prelucrare a unor documente ale unui grup variat de didacticieni și profesori-experti din șase țări europene, care au participat în cadrul unei cercetări privind dezvoltarea competenței de lectură în învățământul secundar, inițiată în Olanda de coordonatorul principal al proiectului (Witte, 2008). Din echipa prof. români, au făcut parte prof. **Dr Florentina Sâmișăian**, lector la *Facultatea de Litere* din București, unde susține cursul de didactică a limbii și literaturii române și mai multe cursuri și ateliere în cadrul masteratului *Didactici ale disciplinelor filologice*, co-autor a peste 10 manuale de limba și literatura română, pentru gimnaziu și liceu, autoarea multor articole și studii, publicate în reviste din țară și din străinătate. În urma acelei cercetări, a fost publicat un ghid de proceduri și strategii: *Literary Framework for Teachers in Secondary Education* - Cadrul de referință pentru studiul literaturii în învățământul gimnazial.

Cadrul de referință pentru studiul literaturii propune câteva niveluri ale dezvoltării competenței literare în contextul învățământului secundar inferior (11-15 ani) și pentru învățământul secundar superior (15-19 ani). În ambele distingem diferite niveluri ale competenței literare. Aceste niveluri sunt concepute astfel încât să descrie o scară ascendentă a competenței literare, de la competențe limitate în clasa a V-a până la un nivel foarte bun pentru elevii excepționali din clasa a XII-a.

Acest cadru cuprinde:

- prezentarea nivelurilor competențelor literare ale elevilor
- prezentarea caracteristicilor cărților potrivite pentru fiecare nivel
- liste de cărți pentru fiecare nivel
- prezentarea intervențiilor didactice în *zona proximei dezvoltări*, care pot stimula dezvoltarea competențelor literare ale elevilor

Un astfel de cadru de referință îi poate sprijini pe profesori în a:

- identifica diferențele dintre elevi privind interesele și abilitățile de lectură
- propune cărți potrivite pentru ‘zona proximală de dezvoltare’ a elevilor
- alege activități de predare-învățare care să-i ajute pe elevi să progreseze, să-și îmbunătățească (‘lift’) competența literară

Pentru profesori, cadrul de referință reprezintă o bază didactică: ea indică nivelurile competenței de lectură care pot fi identificate, cărțile care se potrivesc acestor niveluri și activitățile și strategiile didactice care stimulează elevii să ajungă cititori mai competenți. Cunoaștem câteva exemple de cercetări exploratorii sau de alt tip care discută fie problema a ce anume trebuie studiat și *când*, fie problema legată de *cum* pot fi dobândite competențele de lectură. Considerăm că răspunsurile vor depinde în mare măsură de contextul educațional. Totuși, există puncte de vedere comune privitoare la aceste întrebări.

Un beneficiu important al cadrului de referință este faptul că propune o formă structurată pentru schimbul de opinii și discuții privind alegerea finalităților/țintelor studiului literaturii, alegerea textelor și a abordărilor didactice ale acestora. Acest cadru ne permite să investigăm și să explorăm în profunzime progresia competențelor de lectură.

Structura nivelurilor

Veți găsi 4 sau 6 niveluri ale competenței literare ce poate fi dezvoltată în învățământul secundar. Pentru fiecare nivel veți găsi o tipologie și o listă de cărți, o tipologie a elevilor-cititori și un inventar de activități de predare-învățare-evaluare, care îi ajută pe elevi să-și îmbunătățească competența literară, astfel încât să treacă de la un nivel inferior la unul superior (de aceea sugestiile de activități sunt numite ‘tranziii’).

2. Cadrul de referință 11-15 ani

Nivelul 1 : De la evitarea lecturii la acceptarea ei

Tranziția 1.1	De la o practică ne semnificativă a lecturii la un cititor oarecum interesat	
Focus	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Rezultate așteptate de la elev		
Să formuleze un răspuns emoțional față de text	Încurajează elevii să vorbească despre experiențele lor de lectură referindu-se la percepțiile lor emoționale (a fi trist, speriat, entuziasmat, mișcat, furios etc.) și să împărtășească impresiile lor de lectură cu alții.	Vorbește despre experiențele proprii de lectură, despre impresiile, stările și sentimentele generate de citirea unei cărți.
Să vorbească despre primele experiențe de lectură și să le aprecieze valoarea (pentru formarea lor drept cititori).	Arată interes pentru prezentarea experiențelor de lectură ale elevilor și îi ajută pe aceștia să regăsească experiențele pozitive.	Își amintește și descrie primele experiențe de lectură: scrie un text, alcătuiește un top al preferințelor, un colaj al cărților citite sau recurge la alte forme de prezentare.
Să cunoască diferitele tipuri de cărți din care să poată alege ce să citească.	Creează ocazii pentru lectura în gând (de plăcere). Propune texte care aparțin unor autori, genuri și teme diferite (având în vedere interesele și dorințele elevilor).	Citește o varietate de texte și încercă diferite genuri, autori și teme. Explorează aceste texte diferite, examinând extrase, reclame, recenzii sau copertele cărților.
Să aleagă o carte, potrivit intereselor personale.	Recomandă cărți care pot răspunde nevoilor și intereselor elevilor. Le oferă elevilor informații relevante despre carte și o prezintă într-un mod atractiv (folosind activități de tipul ‘book talk’).	Alege o carte, pornind de la interesele personale.
Să aleagă o carte, potrivit intereselor personale.	Încurajează elevii să se oprească din citit dacă o carte nu-i interesează și nu-i face să se implice afectiv sau intelectual, pentru că se bazează pe motto-ul: există o carte bună pentru fiecare.	Combină mai multe metode (intuiție, încercare și eroare) pentru a descoperi textele care i se par atractive.
Să răspundă creativ textelor citite.	Încurajează elevii să răspundă imaginativ. Alege activități creative care îmbunătățesc capacitatea	Participă la activități creative legate de un text: produce răspunsuri creative (scrie o scrisoare sau un e-mail, creează o piesă radiofonică sau

elevilor de a înțelege textul (vezi activitățile elevilor). un filmuleț, desenează, postează mesaje despre personaje/ experiențele de lectură pe Tweeter, realizează un poster despre cea mai bună carte, transformă o povestire într-o bandă desenată/ într-o melodie rap etc.).

Tranziția 1.2

Focus

Rezultate așteptate de la elev
Să folosească strategii de lectură de bază.

Să folosească strategii de lectură de bază.

Să asocieze textul cu experiențele proprii pentru a ajunge la o mai bună înțelegere a acestuia.

Să-și formeze o opinie despre o povestire și despre personajele ei.

Să-și exprime și să-și împărtășească interesele.
Să-și împărtășească experiențele de lectură.

Să-și împărtășească experiențele de lectură.

De la lipsa de control a atenției la centrarea pe teme familiare, de interes pentru ei
Explorarea obiceiurilor și intereselor de lectură

Activitățile profesorului

Se concentrează pe strategii de lectură simple (formularea de întrebări, anticiparea) și îi încurajează pe elevi să-și facă însemnări când citesc (de exemplu, în jurnalul de lectură).

Îi ajută pe elevi să identifice logica narațiunii și trăsăturile specifice ale unor genuri/specii (de exemplu, finalul fericit din basme, prinderea răufăcătorului în romanele polițiste).

Le oferă elevilor exemple privitor la cum pot face legături între ceea ce citesc și ceea ce știu din experiențele personale. Propune sarcini de lucru care creează ocazia de a compara lumea ficțională cu lumea reală.

Le propune elevilor sarcini simple de investigare a lumii ficționale și îi ajută să extragă informația relevantă dintr-un text privitor la acțiune și personaje.

Explorează interesele elevilor și arată interes pentru modul în care aceștia percep lumea.
Selectează cărți care oferă șanse cititorilor nemotivați să câștige o experiență de lectură pozitivă. Valorifică, de asemenea, experiențele pozitive ale unor elevi.

Le asigură elevilor suficient spațiu, creând un mediu confortabil, în care cititorii mai puțin

Activitățile elevului / elevilor

Exersează formularea de întrebări simple pentru a înțelege informațiile textului (de exemplu, cine?, ce?, când? unde?).

Folosește cunoștințele și așteptările proprii pentru a anticipa dezvoltarea acțiunii (de exemplu, așteptări legate de genul/specia textului).

Face legături între ceea ce a citit și propriile experiențe (de exemplu, privitor la situații sau la persoane din realitate).

Vorbește despre text și formulează un răspuns personal/ o opinie privitor la evenimentele relatate în povestire, la comportamentul personajelor.

Își împărtășește interesele colegilor de clasă (de exemplu, despre hobby-uri, reviste preferate, cărți, filme, programe TV etc.).

Își împărtășește experiențele de lectură și le recomandă cărți colegilor de clasă. Alcătuiesc împreună o bibliotecă a clasei sau decid ce cărți să fie comandate pentru biblioteca școlii.

Află și discută despre mediul și circumstanțele de lectură preferate de colegi.

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education*, LLP-COMENIUS-| 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Să-și împărtășească experiențele de lectură.	experimentați să se simtă capabili să reflecteze asupra propriilor experiențe de lectură.	
	Propune activități simple de performare, pentru a crește entuziasmul elevilor.	Se joacă pe baza unor diferite forme de lectură care presupun performarea (de exemplu, cititul cu voce tare și oprirea la un punct crucial al acțiunii, lectura pe roluri, folosirea unor ritmuri diferite de lectură etc.).

Nivel 1»2: De la acceptarea lecturii către o lectură implicată

Tranziția 2.1		De la un anumit interes pentru lectură către o lectură implicată și entuziastă	
Focus Rezultate așteptate de la elev Să aleagă o carte, folosind criterii elementare Să-și planifice activitățile de lectură (acasă) Să înțeleagă clasificările generale dintr-o bibliotecă. Să capete o înțelegere privitor la modul în care scrie un autor.		Familiarizarea cu lumea cărților	
		Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
		Prezintă criteriile care pot fi folosite pentru alegerea cărților interesante (de exemplu, referitor la teme, stil, publicitate etc.).	Promovează cărți folosind metoda ‘book talk’ (de exemplu, lectura unor fragmente captivante pentru a stârni curiozitatea colegilor).
		Asigură suficient timp pentru lectura și prezentarea cărților (alcătuiesc un program de lecturi și prezentări, de exemplu). Îi duce pe elevi la biblioteca școlii sau la o bibliotecă publică, pentru un tur ghidat al acesteia (făcut de profesor sau de bibliotecar). Îi învață cum să găsească o carte (le explică simbolurile prezente într-o bibliotecă, discută regulile).	Explică alegerea cărților într-un mod care arată implicare personală (interese, motivație). Își planifică activitățile de lectură.
		Aduce ‘lumea cărților’ în clasă, făcând accesibil contactul cu cărțile în clasă, prin invitarea unui autor care să le vorbească sau prin oferirea unor informații despre ce înseamnă munca de scriitor (pot fi folosite și documentare sau filme artistice despre autori, piese de teatru, mărturii audio, website-uri dedicate autorilor etc.).	Participă la activități de găsim a cărților în diferite secțiuni ale unei biblioteci.
			Le pune întrebări autorilor privitor la munca lor, fie în clasă, fie într-o discuție online pe chat sau pe e-mail etc.
Tranziția 2.2		De la teme familiare spre un interes pentru domenii și probleme specifice (psihologice, sociale și culturale)	
Focus		Cultivarea interesului elevilor pentru teme și probleme specifice ficțiunii	
Rezultate așteptate de la elev		Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education*, LLP-COMENIUS-| 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Să asocieze situații și probleme prezentate în text cu situații și probleme din societate.	Formulează întrebări privitoare la texte. Îi stimulează pe elevi să-și lărgască perspectiva asupra vieții și să afle mai multe punând întrebări pe parcursul lecturii (profesorul folosește modelarea).	Compară situații specifice dintr-o carte (de exemplu, legate de vârsta, de familia sau de statutul social al unui personaj) cu situații asemănătoare din contemporaneitate.
Să identifice trăsături de bază ale genurilor și speciilor.	Atrage atenția elevilor asupra trăsăturilor de gen/specie, le prezintă criterii pe baza cărora pot identifica diferitele genuri și specii literare. Discută despre trăsăturile de gen.	Compară texte aparținând diferitelor genuri și specii și își folosesc cunoștințele legate de genurile și speciile literare, precum și de genurile din media.
Să-și îmbunătățească strategiile de lectură simple.	Îi ajută pe elevi să structureze rezumatul și să se concentreze pe elementele importante ale narațiunii (de ex., prezentarea unor exemple diferite de rezumat și antrenarea elevilor pentru a-l alege pe cel mai bun).	Rezumă acțiunea unei povestiri.
Să identifice/dezvolte empatia cu un personaj.	Folosește diverse activități pentru a discuta experiențele personajelor în relație cu acelea ale elevilor. Le oferă elevilor ocazii să își exprime apropierea sau distanțarea față de personaje.	Formulează opinii asupra personajelor.
Să devină conștient de preferințele proprii pentru un anumit gen/o anumită specie.	Alcătuiește (cu ajutorul elevilor) o listă adnotată de cărți – folosind categorii precum teme și genuri/specii –, din care elevii pot alege dacă doresc. Le oferă lista și părinților.	Reflectează asupra preferințelor proprii pentru unele genuri/specii. Citește texte/cărți din listă și/sau scrie eseuri despre ele. Discută preferințele pentru anumite teme și genuri/specii și le recomandă colegilor cărți.
Să descrie diferențe între texte care abordează aceeași temă.	Evidențiază diversitatea lumii literaturii, propunându-le elevilor texte diferite pe aceeași temă.	Citește texte diferite pe aceeași temă și descoperă diferențele dintre ele.

Nivel 2»3: De la o lectură implicată la o lectură exploratorie

Tranziția 3.1	De la lectura entuziastă spre extinderea intereselor de lectură	
Focus	Lărgirea intereselor de lectură ale elevilor	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să-și lărgască propriul orizont de cunoaștere și înțelegere a lumii prin lectură.	Propune texte care aruncă o lumină nouă asupra unor teme de interes pentru elevi (de exemplu, Al Doilea Război Mondial, miturile Greciei antice, noile media).	Explorează cărți care vin în întâmpinarea intereselor lor pentru domenii specifice și le folosește pentru o înțelegere mai bună privind o anumită temă.
	Încurajează elevii să folosească literatura pentru a-și îmbogăți cunoașterea	

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education*, LLP-COMENIUS-| 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

<p>Să-și lărgescă propriul orizont de cunoaștere și înțelegere a lumii prin lectură.</p> <p>Să exploreze și să reflecteze asupra unor probleme etice și morale care apar în text.</p> <p>Să identifice temele care îi stimulează pe elevi să citească o carte.</p> <p>Să-și lărgescă interesul pentru diferite genuri/ specii.</p> <p>Să-și lărgescă interesul pentru diferite genuri/ specii.</p> <p>Să-și lărgescă interesul pentru diferite genuri/ specii.</p> <p>Să-și dezvolte un interes pentru ce apare nou în literatura pentru tineri.</p> <p>Tranziția 3.2</p> <p>Focus</p> <p>Rezultate așteptate de la elev</p> <p>Să distingă și să poată urmări mai multe fire narative.</p>	asupra unor domenii și îi ajută să aleagă cărțile.	Citește și cărți nonficționale pe aceeași temă. Prezintă și discută opinii despre temă, referindu-se, de asemenea, la noi puncte de vedere și la ce a învățat din textele parcurse.
	Lucrează cu alți profesori pentru a integra literatura cu alte discipline precum istoria, geografia, limbile străine etc.	Reflectează asupra problemelor morale din cărți; discută despre ele și ia atitudine, formulând un punct clar de vedere.
	Promovează discuții în clasă despre dilemele morale prezentate în texte.	
	Selectează extrasele potrivite din texte, pentru a încuraja elevii să vorbească despre ele.	
	Abordează dilemele din perspective diferite.	
	Îi încurajează pe elevi să ofere un răspuns personal textelor citite – de ce le-a plăcut sau nu o anumită carte, având în vedere experiențele și cunoașterea pe care le-au dobândit.	Plasează răspunsul personal dat textului citit în contextul propriei cunoașteri a lumii și a sinelui.
	Programează prezentările elevilor despre cărțile/textele pe care le-au citit.	Citește genuri populare (aventuri, fantasy, jurnal etc.) și face prezentări pentru colegii lor.
	Lărgeste aria de lecturi și îi ghidează pe elevi către noi genuri/ specii.	Explorează și explică experiențe proprii privind diferite genuri literare recomandate de profesor sau de colegi (romane de formare, romane ale adolescenței, narațiuni alegorice etc.).
	Întreabă elevii despre experiențele lor de lectură pentru a clarifica criteriile pe care le folosesc în alegerea cărților și pentru a-i ajuta să-și stabilească scopuri pentru lectură.	Reflectează asupra unor experiențe speciale sau noi în timpul procesului de lectură.
	Arată interes pentru literatura recentă pentru tineri și oferă informații despre ce este nou în domeniu.	Se familiarizează cu autorii contemporani populari din țara lor și din străinătate.
De la implicare la explorarea diferitelor straturi de semnificație		
Modelarea explorării textului		
<div> <div>Activitățile profesorului</div> <div>Activitățile elevului / elevilor</div> </div>		
Încurajează elevii să identifice diferite fire narative și să distingă între ele, rezolvând diferite sarcini (de ex., relația cauză - efect, cronologia evenimentelor etc.).		
Învăță să urmărească mai multe fire narative care nu sunt întotdeauna explicit interconectate.		

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Să-și dezvolte imaginația și să învețe să citească textul cu atenție.	Încurajează elevii să anticipeze acțiunea din diferite fire narative sau să umple golurile textului.	Anticipează dezvoltarea acțiunii pe baza informațiilor pe care textul le oferă. Re-structurează firul narativ dacă acesta este construit pe flashback-uri sau pe schimbări ale succesiunii temporale.
Să recunoască rolul tehnicilor narative.	Se bazează pe cunoștințele elevilor privind tehnicile narative observate de ei în media de tip vizual, precum filme, seriale TV, benzi desenate și jocuri. Selectează texte care ilustrează explicit efectul tehnicilor narative.	Dă exemple de folosire a tehnicilor narative în media familiară lor, de tip audiovizual. Explorează funcția și efectul flashback-ului, a anticipărilor și a schimbărilor în succesiunea temporală.
Să descifreze sensul unor cuvinte sau expresii necunoscute.	Oferă strategii prin care elevii pot evalua dacă un cuvânt sau o expresie este necesară pentru înțelegerea textului și pentru a construi semnificațiile acestuia (de ex., pornind de la context, de la modul de formare a cuvântului etc.).	Recunoaște tehnicile narative în texte literare și reflectează asupra scopului și efectului acestora. Citește texte care conțin cuvinte sau expresii necunoscute și folosește strategii adecvate pentru a le înțelege sensul.
Să proceseze fraze complexe pentru a le înțelege.	Prezintă strategiile prin care pot fi înțelese frazele complexe (de exemplu, prin demonstrarea reacțiilor unui cititor experimentat în fața unei asemenea situații: re-citirea frazei, stabilirea relațiilor dintre propoziția principală și cele subordonate, identificarea pronumelor și a referențelor acestora, reformularea frazei; folosirea metodei ‘gândire cu voce tare’ pentru demonstrații.	Își acordă timp pentru a procesa frazele complexe și pentru a deveni conștienți de complexitatea textuală; folosește strategii adecvate, precum cele prezentate de profesor.
Să reconstruiască evoluția unui personaj.	Îi ajută pe elevi să plaseze evoluția unui caracter pe o axă cronologică, incluzând relațiile lor cu celelalte personaje.	Reflectează asupra caracterului personajelor; le urmărește evoluția analizându-le acțiunile și gândurile, dar și relațiile cu ceilalți.
Să devină conștient de faptul că un text poate avea diferite straturi de semnificații.	Îi ajută pe elevi să identifice diferitele straturi de semnificații într-un text (social, psihologic, istoric), arătându-le, de exemplu, cum cunoașterea contextului istoric poate contribui la înțelegerea comportamentului unui personaj.	Construiește interpretări pentru diferitele straturi de semnificații (istorice, psihologice și sociale) și explică diferențele posibile de semnificație pe care alți cititori le pot găsi în text.
Să reflecteze critic asupra comportamentului personajelor.	Le propune elevilor să se pună în pielea personajelor și să-și exprime propriile puncte de vedere față de reacțiile lor.	Explică oral sau în scris cum ar fi reacționat ea însăși/el însuși într-o situație asemănătoare.
Să experimenteze diferite	Le propune elevilor sarcini creative care să-i ajute să înțeleagă tehnicile	Experimentează diferite tehnici narative scriind

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

tehnici narative.	narative (de exemplu, sfârșitul deschis, schimbarea perspectivelor, flashback-ul etc.). Evaluează produsele elevilor având în vedere efectele tehnicilor narative folosite în textele proprii.	texte narative și adaptându-le pentru alte media (de ex., filme, benzi desenate) pentru a observa/înțelege efectul acestora.
--------------------------	---	--

Nivel 3»4: De la o lectură exploratorie spre o lectură focalizată

Tranziția 4.1	De la o lectură nesistematică spre o lectură orientată de scopuri clare	
Focus	Analiza textului și compararea cu propria viziune	
Rezultate așteptate de la elev Să compare concluziile oferite de text privind probleme psihologice și sociale cu propriile perspective. Să compare diferite texte de ficțiune și nonficțiune care abordează aceeași temă. Să explice o reacție față de o temă nouă. Să aibă în vedere obiectivul de lectură al unui anumit text și să aleagă strategii adecvate pentru a-l atinge. Să fie interesat de o varietate de	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
	Le cere elevilor să formuleze și să-și explice opiniile pe tematica abordată în textele citite.	Dezvoltă și prezintă un punct de vedere propriu.
	Le solicită elevilor să identifice concluziile oferite de texte privind probleme psihologice și sociale.	Identifică concluziile textelor privind probleme psihologice și sociale.
	Îi ajută pe elevi să compare diferite puncte de vedere prezente în texte.	Evidențiază similarități și diferențe între diferite puncte de vedere.
		Reformulează o perspectivă personală, bazată pe ceea ce a citit din mai multe surse.
	Prezintă diferite texte pe aceeași temă.	Evidențiază similarități și diferențe între texte și felul în care acestea prezintă și abordează diferite teme.
	Discută despre reacții față de teme noi.	Discută despre reacțiile inițiale față de teme noi și, deci, nefamiliare.
		Își revizuieste opiniile după interpretarea textului.
	Propune sarcini provocatoare, care se referă în special la părțile mai complexe ale textului.	Adoptă o strategie de lectură adecvată pentru atingerea unui obiectiv pe care și l-a propus/ i l-a propus profesorul pentru lectura textului.
	Prezintă liste de cărți pe teme care sunt – cel puțin la prima vedere –	Alege cărți pe teme nefamiliare și dificile.

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Să prezinte o argumentare validă despre literatură.

Să facă o evaluare a unei cărți.

nefamiliare și dificile pentru elevi.

Îi ajută pe elevi să formuleze argumente despre aspecte precum calitatea, dificultatea, importanța prezentării unei teme sau a unei problematici și să ofere exemple pentru susținerea argumentelor. Îi ajută pe elevi să prezinte o interpretare personală care poate include referirea la gusturile de lectură.

Oferă criterii pentru prezentarea unei argumentări valide și pentru evaluare.

Prezintă recenzii și alte exemple de discurs retoric.

Formulează argumente care îi sprijină interpretările și aplică diferite criterii (calitate, gust personal).

Discută argumentele cu ceilalți.
Are în vedere opinii diferite și posibilitatea de a-
și reformula propria poziție.

Face prezentări orale sau scrise, folosind alte genuri retorice, despre text și despre opiniile asupra acestuia.

Tranziția 4.2

Focus

De la cunoașterea implicită la conștientizarea funcțiilor structurilor literare

Constientizarea funcțiilor structurilor literare

Activitățile profesorului

Propune texte care folosesc diferite tehnici narative și-i ajută pe elevi să sistematizeze secvențele narative (în funcție de: pasaje descriptive, monologuri, diferite ritmuri ale acțiunii, fire narative, perspective, stiluri).

Propune texte care cuprind secvențe narative variate în funcție de acțiune și ritmul acestora și care pot stârni întrebări referitoare la efectele și funcțiile acestor tehnici.

Propune texte sau exemple din media în care tehnicile narative sunt folosite pentru a atinge anumite efecte.

Le dă elevilor sarcina de a identifica și compara similarități și diferențe.

Pune la dispoziția elevilor recenzii ale unor texte care au diferite caracteristici narative, în așa fel încât elevii să poată alege textele pe care vor să le citească.

Le propune elevilor să schimbe diferite aspecte privind personajele sau perspectiva narativă și să evidențieze efectele acestei schimbări asupra textului.

Activitățile elevului / elevilor

Compară diferite texte, având în vedere tehnicile narrative.

Discută rolul diferitelor ritmuri ale acțiunii și dă exemple din text (accelerarea sau încetinirea ritmului acțiunii etc.).

Compară texte și alte exemple din media care folosesc tehnici narative similare sau diferite.

Prezintă preferințele și dificultățile cu privire la tehnicile narative, oferind exemple din textele citite.

Propune perspective narative alternative cu privire la rolul și comportamentul personajelor și încearcă să-și imagineze cum ar modifica aceste alternative dezvoltarea narațiunii.

Tranziția 4.3

De la alegeri intuitive la alegeri bazate pe criterii

Material elaborat in cadrul actiunii metodice a profesorilor de limba si literatura romana: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Scoala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului *LiFT-2 Literary Framework for Teachers in Secondary Education*, LLP-COMENIUS- / 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Focus	Valorizarea textelor literare	
	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
	Explică diferite caracteristici, prezentându-le elevilor terminologia folosită și exemple pentru a-i ajuta să le identifice în text (de exemplu, clișeul, stereotipul, originalitatea, autenticitatea).	Identifică structura textelor populare, de tip comercial.
	Pune la dispoziția elevilor exemple de texte cu diferite niveluri de complexitate (în ceea ce privește firele narative, vocabularul, caracterizarea personajelor), pentru ca elevii să le poată compara.	Prezintă compararea textelor cu diferite niveluri de complexitate, având în vedere criteriile propuse de profesor (fire narative, vocabular, caracterizarea personajelor etc.).
	Creează ocazii pentru elevi de a apăra sau critica judecățile de valoare față de un text.	Prezintă argumente pentru judecățile de valoare față de texte (în recenzii, dezbateri, reclame...).
Rezultate așteptate de la elev Să identifice trăsăturile textelor care au diferite niveluri de dificultate. Să găsească diferențe între texte de complexități diferite. Să înțeleagă și să explice preferințele pentru texte de diferite niveluri de complexitate. Să folosească criterii calitative pentru a alege textele. Să înțeleagă conceptul de câmp literar și anumite aspecte legate de acesta.	Îi ajută pe elevi să selecteze texte folosind diferite criterii (de exemplu: liste canonice, liste ale celor mai populare texte etc.).	Face o cercetare a textelor pentru a alcătui liste canonice sau antologii și pentru a-și justifica opțiunile.
	Explorează surse care se referă la premii literare (de ex., articole de presă, interviuri și discursuri) și le dezbate pentru a înțelege opțiunile editorilor.	Analizează criteriile implicate în premierea operelor literare. Analizează topurile cărților, consultând diferite surse, și trag concluzii.

3. Cadrul de referință 15-19 ani

Nivel »»1: De la evitarea lecturii la acceptarea ei

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Tranziția 1.1	De la o practică ne semnificativă a lecturii la un cititor oarecum interesat	
Focus	Motivare și facilitare	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să formuleze un răspuns emoțional față de text.	Încurajează elevii să vorbească despre experiențele lor de lectură, folosind criterii afective (preferabil, pe o scală), și să împărtășească impresiile lor de lectură cu alții.	Vorbește despre experiențele proprii de lectură, despre impresiile, stările și sentimentele lor, folosind criterii afective (de exemplu, trist, speriat, entuziasmat, mișcat, furios etc.).
Să vorbească despre primele experiențe de lectură și să le aprecieze ca fiind valoroase.	Arată interes pentru prezentarea experiențelor de lectură ale elevilor și îi ajută pe aceștia să regăsească experiențe pozitive din prezent sau din trecut.	Își amintește și descrie critic primele experiențe de lectură. Le valorizează și le compară cu experiențele de lectură din prezent.
Să se familiarizeze cu diferite tipuri de cărți.	Oferă ocazii pentru lectură în gând (de plăcere, nu dictată de profesor). Le prezintă elevilor diferite genuri/specii, autori și teme, având în vedere și interesele acestora.	Citește o varietate de texte și încearcă diferite genuri, autori și teme. Explorează aceste texte diferite, examinând extrase, reclame, recenzii sau copertele cărților.
Să aleagă o carte, având în vedere interesele personale.	Intervievează elevii privitor la interesele și așteptările lor legate de citit. Selectează un set de cărți potrivite nivelului 1 și le cere elevilor să găsească informații despre acțiune, oferindu-le sprijin. Creează ocazii pentru ‘book talk’. Încurajează elevii să se oprească din citit dacă o carte nu-i interesează și nu-i face să se implice afectiv sau intelectual, pentru că se bazează pe motto-ul: există o carte bună pentru fiecare.	Reflectează asupra preferințelor de lectură (pe baza cunoștințelor și intereselor personale). Selectează o carte pe baza cunoștințelor anterioare, a intereselor personale, și își exprimă așteptări față de aceasta.
Să știe unde și cum să caute cărțile de care are nevoie/ pe care vrea să le citească.	Îi familiarizează pe elevi cu biblioteca (le dă instrucțiuni: găsește o anumită colecție + proceduri pentru împrumutarea cărților) și cu website-uri specializate.	Explorează biblioteca și website-urile specializate.
Să descopere lumea ficțiunii.	Le propune elevilor activități simple și creative, care ar putea stârni entuziasmul acestora.	Citește cu voce tare și se oprește în puncte cruciale ale acțiunii, face exerciții de dramaizare.

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education*, LLP-COMENIUS-| 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Tranziția 1.2	De la lipsa de control a atenției la centrarea pe teme familiare, de interes pentru ei	
Focus	Explorarea obiceiurilor și intereselor de lectură	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să folosească strategii de lectură de bază.	Se concentrează pe strategii de lectură simple (formularea de întrebări, anticiparea) și îi încurajează pe elevi să-și facă însemnări când citesc (de exemplu, în jurnalul de lectură). Îi ajută pe elevi să identifice logica narațiunii și trăsăturile specifice ale unor genuri/specii (de exemplu, finalul fericit din basme, prinderea răufăcătorului în romanele polițiste).	Exersează formularea de întrebări simple pentru a înțelege informațiile textului (de exemplu, cine?, ce?, când? unde?). Folosește cunoștințele și așteptările proprii pentru a anticipa dezvoltarea acțiunii (de exemplu, așteptări legate de genul/specia textului).
Să asocieze textul cu experiențele proprii pentru a ajunge la o mai bună înțelegere a acestuia.	Le oferă elevilor exemple privitor la cum pot face legături între ceea ce citesc și ceea ce știu din experiențele personale. Propune sarcini de lucru care creează ocazia de a compara lumea ficțională cu lumea reală.	Face legături între ceea ce a citit și propriile experiențe (de exemplu, privitor la situații sau la persoane din realitate).
Să-și formeze o opinie despre o povestire și despre personajele ei.	Le propune elevilor sarcini de investigare a lumii ficționale și îi ajută să extragă informația relevantă despre acțiune și personaje.	Vorbește despre text și formulează un răspuns personal/ o opinie privitor la evenimentele relatate în povestire, la comportamentul personajelor.
Să-și exprime și să-și împărtășească interesele.	Explorează interesele elevilor și arată interes pentru modul în care aceștia percep lumea.	Își împărtășește interesele colegilor de clasă (de exemplu, despre hobby-uri, reviste preferate, cărți, filme, programe TV
Să-și împărtășească experiențele de lectură.	Selectează cărți care oferă șanse cititorilor nemotivați să câștige o experiență de lectură pozitivă. Valorifică, de asemenea, experiențele pozitive ale unor elevi. Le asigură elevilor suficient spațiu, creând un mediu confortabil, în care cititorii mai puțin experimentați să se simtă capabili să reflecteze asupra propriilor experiențe de lectură.	Își împărtășește experiențele de lectură și le recomandă cărți colegilor de clasă. Elevii alcătuiesc o bibliotecă a clasei sau decid ce cărți să fie comandate pentru biblioteca școlii. Află și discută despre mediul și circumstanțele de lectură preferate de colegi.

Nivel 1»2: De la acceptarea lecturii către o lectură implicată

Tranziția 2.1	De la un anumit interes pentru lectură către o lectură implicată și entuziastă
---------------	--

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limbă și literatură română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Focus	Familiarizarea cu lumea cărților	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să aleagă o carte folosind criterii elementare.	Prezintă criteriile care pot fi folosite pentru alegerea cărților interesante (de exemplu, referitor la teme, stil, publicitate etc.).	Promovează cărți folosind metoda ‘book talk’ (de exemplu, lectura unor fragmente captivante pentru a stârni curiozitatea colegilor). Explică alegerea cărților într-un mod care arată implicare personală (interese, motivație).
Să-și planifice activitățile de lectură (acasă).	Asigură suficient timp pentru lectura și prezentarea cărților (alcătuiește un program de lecturi și prezentări, de exemplu).	Își planifică activitățile de lectură.
Să înțeleagă clasificările generale dintr-o bibliotecă.	Îi duce pe elevi la biblioteca școlii sau la o bibliotecă publică, pentru un tur ghidat al acesteia (făcut de profesor sau de bibliotecar). Îi învață cum să găsească o carte (le explică simbolurile prezente într-o bibliotecă, discută regulile).	Participă la activități de găsim a cărților în diferite secțiuni ale unei biblioteci.
Să își construiască o imagine despre modul în care scrie un autor.	Aduce ‘lumea cărților’ în clasă, făcând accesibil contactul cu cărțile în clasă, invitând un autor să le vorbească sau le oferă informații despre ce înseamnă munca de scriitor (pot fi folosite și documentare sau filme artistice despre autori, piese de teatru, mărturii audio, website-uri dedicate autorilor etc.).	Elevii le pun întrebări autorilor privitor la munca lor, fie în clasă, fie într-o discuție online pe chat sau pe e-mail etc.
Tranziția 2.2	De la teme familiare spre un interes pentru domenii și probleme specifice (psihologice, sociale și culturale)	
Focus	Cultivarea interesului elevilor pentru teme și probleme specifice ficțiunii	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să asocieze situații și probleme din text cu societatea.	Formulează întrebări privitoare la texte. Îi stimulează pe elevi să-și lărgască perspectiva asupra vieții și să afle mai multe punând întrebări pe parcursul lecturii (profesorul folosește modelarea).	Compară situații specifice dintr-o carte (de exemplu, legate de vârsta, de familia sau de statutul social al unui personaj) cu situații asemănătoare din contemporaneitate.
Să identifice trăsături de bază ale genurilor și speciilor.	Atrage atenția elevilor asupra trăsăturilor de gen/specie, le prezintă criterii pe baza cărora pot identifica diferitele genuri și specii literare. Discută despre trăsăturile de gen.	Compară texte aparținând diferitelor genuri și specii și își activează cunoștințele legate de genurile și speciile literare, precum și de genurile din media.
Să-și îmbunătățească strategiile	Îi ajută pe elevi să structureze rezumatul și să se concentreze pe	Rezumă acțiunea unei povestiri.

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education*, LLP-COMENIUS-| 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

de lectură.	elementele importante ale narațiunii (de ex., prezentarea unor exemple diferite de rezumat și solicitarea elevilor de a-l alege pe cel mai bun).	
Să identifice/dezvolte empatia cu un personaj.	Folosește diverse activități pentru a discuta experiențele personajelor în relație cu acelea ale elevilor. Le oferă elevilor ocazii să își exprime apropierea sau distanțarea față de personaje.	Formulează opinii asupra personajelor, încercând să le explice.
Să devină conștient de preferințele proprii pentru un anumit gen/o anumită specie.	Alcătuiește (cu ajutorul elevilor) o listă adnotată de cărți – cu categorii precum teme și genuri/specii –, din care elevii pot alege dacă doresc. Le oferă lista și părinților.	Reflectează asupra preferințelor proprii pentru unele genuri/specii. Citește texte/cărți din listă și/sau scriu eseuri despre ele. Discută preferințele pentru anumite teme și genuri/specii și le recomandă colegilor cărți.
Să descrie diferențe între texte care abordează aceeași temă.	Evidențiază diversitatea lumii literaturii, propunându-le elevilor texte diferite pe aceeași temă.	Citește texte diferite pe aceeași temă și descoperă diferențele dintre ele.

Nivel 2»3: De la o lectură implicată la o lectură exploratorie

Tranziția 3.1	De la lectura entuziastă spre extinderea intereselor de lectură	
Focus	Lărgirea intereselor de lectură ale elevilor	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să-și lărgescă propriul orizont de cunoaștere și înțelegere a lumii prin lectură.	<p>Propune texte care aruncă o lumină nouă asupra unor teme de interes pentru elevi (de exemplu, Al Doilea Război Mondial, miturile Greciei antice, noile media).</p> <p>Încurajează elevii să folosească literatura pentru a-și îmbogăți cunoașterea asupra unor domenii și îi ajută să aleagă cărțile.</p> <p>Lucrează cu alți profesori pentru a conecta literatura cu alte discipline precum istoria, geografia, limbile străine etc.</p>	<p>Explorează cărți care vin în întâmpinarea intereselor sale pentru domenii specifice și le folosește pentru o înțelegere mai bună privind o anumită temă.</p> <p>Citește și cărți nonficionale pe aceeași temă. Prezintă și discută opinii despre temă, referindu-se, de asemenea, la noi puncte de vedere și la ce au învățat din textele parcurse.</p>
Să exploreze și să reflecteze asupra unor probleme etice și morale care apar în text.	<p>Promovează discuții în clasă despre dilemele morale prezentate în texte.</p> <p>Selectează extrasele potrivite din texte, pentru a încuraja elevii să vorbească despre ele.</p>	<p>Reflectează asupra problemelor morale din cărți; discută despre ele și ia atitudine, formulând un punct clar de vedere.</p>

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education*, LLP-COMENIUS-| 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

	Abordează dilemele din perspective diferite.	
Să identifice temele care stimulează elevii să citească o carte.	Îi încurajează pe elevi să ofere un răspuns personal textelor citite – de ce le-a plăcut sau nu o anumită carte, având în vedere experiențele și cunoașterea pe care le-au dobândit.	Îi încurajează pe elevi să ofere un răspuns personal textelor citite – de ce le-a plăcut sau nu o anumită carte, având în vedere experiențele și cunoașterea pe care le-au dobândit.
Să-și lărgescă interesul pentru diferite genuri/specii.	Programează prezentările elevilor despre cărțile/textele pe care le-au citit. Lărgeste aria de lecturi și îi ghidează pe elevi către noi genuri/ specii. Întreabă elevii despre experiențele lor de lectură pentru a clarifica criteriile pe care le folosesc în alegerea cărților și pentru a-i ajuta să-și stabilească scopuri pentru lectură.	Citește genuri populare (aventuri, fantasy, jurnal etc.) și face prezentări pentru colegii lor. Explorează și explică experiențe proprii privind diferite genuri literare recomandate de profesor sau de colegi (romane de formare, romane ale adolescenței, narațiuni alegorice etc.). Reflectează asupra unor experiențe speciale sau noi în timpul procesului de lectură.
Să-și dezvolte un interes pentru ce apare nou în literatura pentru tineri.	Arată interes pentru literatura recentă pentru tineri și oferă informații despre ce este nou în domeniu.	Se familiarizează cu autorii contemporani populari din țara lor și din străinătate (literatură pentru tineri, genuri literare mixte, romane de dragoste, etc.).
Tranziția 3.2	De la implicare la explorarea diferitelor straturi de semnificație	
Focus	Modelarea explorării textului	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să-și dezvolte imaginația și să învețe să citească textul cu atenție.	Încurajează elevii să anticipeze acțiunea din diferite fire narrative sau să umple golurile textului.	Anticipează dezvoltarea acțiunii pe baza informațiilor pe care textul le oferă. Re-structurează firul narativ dacă acesta este construit pe flashback-uri sau pe schimbări ale succesiunii temporale.
Să proceseze fraze complexe pentru a le înțelege.	Prezintă strategiile prin care pot fi înțelese frazele complexe (de exemplu, prin demonstrarea reacțiilor unui cititor experimentat în fața unei asemenea	Își acordă timp pentru a procesa frazele complexe și pentru a deveni conștienți de

	situații: re-citirea frazei, stabilirea relațiilor dintre propoziția principală și cele subordonate, identificarea pronumelor și a referențelor acestora, reformularea frazei; folosirea metodei ‘gândire cu voce tare’).	complexitatea textuală; folosește strategii adecvate, precum cele prezentate de profesor.
Să recunoască rolul tehnicilor narative.	Se bazează pe cunoștințele elevilor privind tehnicile narative observate de ei în media de tip vizual, precum filme, seriale TV, benzi desenate și jocuri. Selectează texte care ilustrează explicit efectul tehnicilor narative.	Dă exemple de folosire a tehnicilor narative în media familiară, de tip audiovizual. Explorează funcția și efectul flashback-ului, a anticipărilor și a schimbărilor în succesiunea temporală. Recunoaște tehnicile narative în texte literare și reflectează asupra scopului și efectului acestora.
Să experimenteze diferite tehnici narative.	Propune sarcini creative care pot conduce la înțelegerea tehnicilor literare (de exemplu, finaluri deschise, schimbarea perspectivei, flashback-ul etc.). Evaluează produsele elevilor având în vedere efectele tehnicilor narative folosite în textele proprii.	Experimentează diferite tehnici narative scriind texte narative și adaptându-le pentru alte media (de ex., filme, benzi desenate) pentru a observa efectul acestora.
Să distingă și să poată urmări mai multe fire narative.	Încurajează elevii să identifice diferite fire narative și să distingă între ele, rezolvând diferite sarcini (de ex., relația cauză - efect, cronologia evenimentelor etc.).	Învăță să urmărească mai multe fire narative care nu sunt întotdeauna explicit interconectate.
Să reconstruiască evoluția unui personaj.	Îi ajută pe elevi să plaseze evoluția unui caracter pe o axă cronologică, incluzând relațiile lor cu celelalte personaje.	Reflectează asupra caracterului personajelor; le urmărește evoluția analizându-le acțiunile și gândurile, dar și relațiile cu ceilalți.
Să devină conștient de faptul că un text poate avea diferite straturi de semnificații.	Îi ajută pe elevi să identifice diferitele straturi de semnificații într-un text (social, psihologic, istoric), arătându-le, de exemplu, cum cunoașterea contextului istoric poate contribui la înțelegerea comportamentului unui personaj.	Construiește interpretări pentru diferitele straturi de semnificații (istorice, psihologice și sociale) și explică diferențele posibile de semnificație pe care alți cititori le pot găsi în text.
Să reflecteze critic asupra comportamentului personajelor.	Le propune elevilor să se pună în pielea personajelor și să-și exprime propriile puncte de vedere față de reacțiile lor.	Explică oral sau în scris cum ar fi reacționat ea însăși/el însuși într-o situație asemănătoare.

Nivel 3»4: De la o lectură exploratorie spre o lectură focalizată

Tranziția 4.1	De la o lectură nesistematică spre o lectură orientată de scopuri clare
----------------------	--

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

Focus	Analiza textului și compararea cu propria viziune	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să compare concluziile oferite de text privind probleme psihologice și sociale cu propriile perspective.	Solicită elevii să formuleze și să-și explice opiniile pe tematica abordată în textele citite. Solicită elevii să identifice concluziile oferite de texte privind probleme psihologice și sociale.	Dezvoltă și prezintă un punct de vedere propriu. Identifică concluziile textelor privind probleme psihologice și sociale. Evidențiază similarități și diferențe între diferite puncte de vedere.
Să compare diferite texte de ficțiune și nonficțiune care abordează aceeași temă.	Îi ajută pe elevi să compare diferite puncte de vedere prezente în texte. Prezintă diferite texte pe aceeași temă.	Reformulează o perspectivă personală, bazată pe ceea ce a citit din mai multe surse. Evidențiază similarități și diferențe între texte și felul în care acestea prezintă și abordează diferite teme.
Să explice o reacție față de o temă nouă.	Discută despre reacții față de teme noi.	Discută despre reacțiile inițiale față de teme noi și, deci, nefamiliare. Își revizuieste opiniile după interpretarea textului.
Să aibă în vedere obiectivul de lectură al unui anumit text și să aleagă strategii adecvate pentru a-l atinge.	Propune sarcini provocatoare, care se referă în special la părțile mai complexe ale textului.	Adoptă o strategie de lectură adecvată pentru atingerea unui obiectiv pe care și l-a propus/ i l-a propus profesorul pentru lectura textului.
Să fie interesat de o varietate de teme.	Prezintă liste de cărți pe teme care sunt – cel puțin la prima vedere – nefamiliare și dificile pentru elevi.	Alege cărți pe teme nefamiliare și dificile.
Să prezinte o argumentare validă despre literatură. Să facă o evaluare a unei cărți	Îi ajută pe elevi să formuleze argumente despre aspecte precum calitatea, dificultatea, importanța prezentării unei teme sau a unei problematice și să ofere exemple pentru susținerea argumentelor. Îi ajută pe elevi să prezinte o interpretare personală care poate include referirea la gusturile de lectură. Oferă criterii pentru prezentarea unei argumentări valide și pentru	Formulează argumente care îi sprijină interpretările și aplică diferite criterii (calitate, gust personal). Discută argumentele cu ceilalți. Are în vedere opinii diferite și posibilitatea de a-și reformula propria poziție.

	evaluare.	
	Prezintă recenzii și alte exemple de discurs retoric.	Face prezentări orale sau scrise, folosind alte genuri retorice, despre text și despre opiniile asupra acestuia.
Tranziția 4.2	De la cunoașterea implicită la conștientizarea funcțiilor structurilor literare	
Focus	Conștientizarea funcțiilor structurilor literare	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să știe mai multe despre tehnicile narative și să înțeleagă diferitele lor efecte.	Propune texte care folosesc diferite tehnici narative și-i ajută pe elevi să sistematizeze secvențele narative (în funcție de: pasaje descriptive, monologuri, diferite ritmuri ale acțiunii, fire narative, perspective, stiluri).	Compară diferite texte, având în vedere tehnicile narative.
	Propune texte care cuprind secvențe narative variate în funcție de acțiune și ritmul acestuia și care pot stârni întrebări referitoare la efectele și funcțiile acestor tehnici.	Discută rolul diferitelor ritmuri ale acțiunii și dă exemple din text (accelerarea sau încetinirea ritmului acțiunii etc.).
Să evalueze efectele tehnicilor narative.	Propune texte sau exemple din media în care tehnicile narative sunt folosite pentru a atinge anumite efecte. Le dă elevilor sarcina de a identifica și compara similarități și diferențe.	Compară texte și alte exemple din media care folosesc tehnici narative similare sau diferite.
Să aleagă texte în funcție de anumite caracteristici narative.	Pune la dispoziția elevilor recenzii ale unor texte care au diferite caracteristici narative, în așa fel încât ei să poată alege textele pe care vor să le citească.	Prezintă preferințele și dificultățile cu privire la tehnicile narative, oferind exemple din textele citite.
Să transforme textele în mod creativ.	Le propune elevilor să schimbe diferite aspecte privind personajele sau perspectiva narativă și să evidențieze efectele acestei schimbări asupra textului.	Propune perspective narative alternative cu privire la rolul și comportamentul personajelor și încearcă să-și imagineze cum ar modifica aceste alternative dezvoltarea narațiunii.
Tranziția 4.3	De la alegeri intuitive la alegeri bazate pe criterii	
Focus	Valorizarea textelor literare	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să identifice trăsăturile textelor care au diferite niveluri de	Explică diferite caracteristici, prezentându-le elevilor terminologia folosită și exemple pentru a-i ajuta să le identifice în text (de exemplu,	Identifică structura textelor populare, de tip comercial.

dificultate.	clișeu, stereotipul, originalitatea, autenticitatea).	
Să găsească diferențe între texte de complexități diferite.	Pune la dispoziția elevilor exemple de texte cu diferite niveluri de complexitate (în ceea ce privește firele narative, vocabularul, caracterizarea personajelor), pentru ca elevii să le poată compara.	Prezintă comparativ texte cu diferite niveluri de complexitate, având în vedere criteriile propuse de profesor (fire narative, vocabular, caracterizarea personajelor etc.).
Să înțeleagă și să explice preferințele pentru texte de diferite niveluri de complexitate.	Creează ocazii pentru elevi de a apăra sau critica judecățile de valoare față de un text.	Prezintă argumente pentru judecățile de valoare față de texte (în recenzii, dezbateri, reclame...).
Să folosească criterii calitative pentru a alege textele.	Îi ajută pe elevi să selecteze texte folosind diferite criterii (de exemplu: liste canonice, liste ale celor mai populare texte etc.).	Elevii fac o cercetare a textelor pentru a alcătui liste canonice sau antologii și pentru a-și justifica opțiunile.
Să înțeleagă conceptul de câmp literar și anumite aspecte legate de acesta.	Explorează surse care se referă la premii literare (de ex., articole de presă, interviuri și discursuri) și le dezbate pentru a înțelege opțiunile editorilor.	Analizează criteriile implicate în premierea operelor literare. Analizează topurile cărților, consultând diferite surse, și trag concluzii.

Nivel 4»5: De la lectura interpretativă către lecturi interpretative în context

Tranziția 5.1	De la o interpretare orientată către text spre relaționarea cu contexte mai largi	
Focus	Interpretări contextualizate	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să asocieze textul unei varietăți de contexte, inclusiv istorie/istorie literară, arte, filozofie,	Provoacă elevii și-i sprijină să realizeze propriile cercetări și să pună întrebări despre contextul mai	Cercetează contextul producerii textului.

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

politică.	larg în care a fost scrisă o carte.	
Să exploreze relațiile intertextuale.	Pune la dispoziția elevilor diferite texte și le solicită să găsească legături între ele.	Citește diferite texte în scopul de a le compara și de a interpreta literatura din perspectiva unor contexte diferite (de ex., mitologie, filozofie, politică și poezie etc.).
Să poată plasa textele în contextul istoric și în contextul curentelor literare, pe baza tipului de narațiune și a trăsăturilor stilistice.	Sugerează/selectează texte de istoria literaturii, despre curentele literare, pe care elevii să le citească.	Discută cărți din perspectiva cunoștințelor de istorie literară și a celor despre curentele literare.
Tranziția 5.2	De la dezvoltarea unor interpretări la concentrarea asupra ambiguității și a polivalenței textuale	
Focus	Ambiguitatea ca trăsătură a textului și a interpretării	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să aibă în vedere ambiguitățile și planul simbolic din texte.	Prezintă interpretări controversate ale aceluiași text.	Analizează motivele, expresiile poetice, polivalența și simbolurile.
Să evalueze efectele ambiguității și ale utilizării valorilor simbolice.	Oferă teme de dezbatere privind posibile semnificații ale textului.	Formulează judecăți asupra consecințelor folosirii ambiguității și a simbolurilor.

Nivel 5»6: De la contextualizări la o lectură (pre)academică

Tranziția 6.1	De la o lectură competentă la o lectură mai specializată	
Focus	Folosirea autonomă a metalimbajului	
Rezultate așteptate de la elev	Activitățile profesorului	Activitățile elevului / elevilor
Să compare literatura din diferite epoci și curente cu alte forme artistice.	Pune la dispoziția elevilor exemple de legături dintre diferite forme de artă.	Identifică și compară caracteristici ale diferitelor opere de artă (de ex., literatură, muzică, arte vizuale),

Material elaborat în cadrul acțiunii metodice a profesorilor de limba și literatura română: *Tehnici și strategii în vederea dezvoltării competențelor de lectură și a înțelegerii textului de către elevi* – 16 martie 2013, Școala Gimnazială Ion Luca Caragiale, Tulcea

Materialul este o prelucrare după un studiu al grupului de lucru în cadrul proiectului LiFT-2 *Literary Framework for Teachers in Secondary Education, LLP-COMENIUS-* 2009-3938/001-001 Sursa: <http://ro.literaryframework.eu/>

		asociindu-le cu epoci și mișcări culturale/curente artistice.
Să reflecteze asupra diferitelor utilizări ale literaturii și a diferitelor moduri de interpretare în contexte variate.	Le prezintă elevilor cum să pregătească o analiză sistematică a textului și interpretarea acestuia și să compare această strategie cu modul în care elevii citesc în timpul lor liber. Compară interpretările sistematice predate în școală cu interpretările criticii literare din media (nonprofesională), de exemplu: ziare, radio, dar și din discursul de tip academic.	Compară propriile interpretări diferite ale textelor literare cu altele realizate în interiorul școlii și în afara acesteia (de exemplu, ziare, contexte academice).
Să discute un text atât din perspectivă diacronică, cât și din perspectivă sincronică.	Ghidează elevii să exploreze diferite interpretări ale textului. Pune la dispoziția elevilor diferite texte ale unui autor și instrumentele necesare pentru a identifica și compara tendințe estetice diferite.	Explorează, compară și sintetizează interpretări în cadrul unui proiect de tip cercetare. Identifică aspectele discursului literar și le prezintă folosind metalimbajul.
Să exploreze și să reflecteze asupra stilului autorilor și a viziunii lor despre lume.	Pune la dispoziția elevilor studii de critică literară profesionistă despre un autor pentru a identifica și compara tendințele estetice.	Identifică tendințele estetice din perspectiva lecturii criticii literare profesioniste.

Nivel »»1: De la evitarea lecturii la acceptarea ei

Elevi Nivel 1	Cărți Nivel 1	Listă de cărți Nivel 1
---------------	---------------	------------------------

<p>Experiență de lectură Au cel puțin lecturile școlare obligatorii.</p> <p>Interese Îi interesează un univers de referință familiar, dar acceptă și lumile fantastice.</p> <p>Cunoștințe generale Au cunoștințe specifice vârstei și lumii în care trăiesc.</p> <p>Cunoștințe literare Au cunoștințe elementare privind genurile literare.</p>	<p>Caracteristici</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acțiune Dinamică, intrigă captivantă, suspans. Sfârșituri închise, de obicei happy-end-uri. • Cronologie Lineară, dar uneori apar schimbări care creează suspansul. • Fir(e) narativ(e) Fir narativ clar: pot exista mai multe fire narrative, dacă sunt clar delimitate și contribuie la tensiunea epică. • Perspectivă De preferință constantă: narațiune la persoana I sau a III-a. • Semnificație Experiențe specifice tinerilor sau din viața apropiată lor. Lumi fantastice. Teme simple, interesante pentru adolescenți. Semnificație univocă. <p>Stil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vocabular Simplu și familiar. Limbaj curent, contemporan. • Sintaxă Simplă și clară. • Stil Limbaj concret și direct (preponderența dialogului, umor direct). Limbaj semnificativ, imagini transparente și convenționale). <p>Personaje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personaj Puține personaje, apropiate de vârsta și preocupările cititorului. Relațiile dintre personaje sunt descrise clar. • Număr Câteva personaje. O carte cu un număr mai mare poate fi accesibilă atâta timp cât prezența anumitor personaje orientează cititorul. • Relații Explicite, neambigui, marcate clar. 	<table> <tr> <th>Autor</th><th>Titlu</th><th>An</th></tr> <tr> <td>Eminescu, Mihai</td><td>Făt-Frumos din lacrimă</td><td>1870</td></tr> <tr> <td>Slavici, Ioan</td><td>Zâna Zorilor</td><td>1872</td></tr> <tr> <td>Creangă, Ion</td><td>Amintiri din copilărie</td><td>1881</td></tr> <tr> <td>Ispirescu, Petre</td><td>Legende sau basmele românilor</td><td>1882</td></tr> <tr> <td>Doyle, Arthur Conan</td><td>Ogarul din Baskerville</td><td>1892</td></tr> <tr> <td>Gârleanu, Emil</td><td>Cea dintâi durere</td><td>1907</td></tr> <tr> <td>Arghezi, Tudor</td><td>Cartea cu jucării</td><td>1931</td></tr> <tr> <td>Rowling, J.K</td><td>Harry Potter și Piatra Filozofală</td><td>1997</td></tr> </table>	Autor	Titlu	An	Eminescu, Mihai	Făt-Frumos din lacrimă	1870	Slavici, Ioan	Zâna Zorilor	1872	Creangă, Ion	Amintiri din copilărie	1881	Ispirescu, Petre	Legende sau basmele românilor	1882	Doyle, Arthur Conan	Ogarul din Baskerville	1892	Gârleanu, Emil	Cea dintâi durere	1907	Arghezi, Tudor	Cartea cu jucării	1931	Rowling, J.K	Harry Potter și Piatra Filozofală	1997
Autor	Titlu	An																											
Eminescu, Mihai	Făt-Frumos din lacrimă	1870																											
Slavici, Ioan	Zâna Zorilor	1872																											
Creangă, Ion	Amintiri din copilărie	1881																											
Ispirescu, Petre	Legende sau basmele românilor	1882																											
Doyle, Arthur Conan	Ogarul din Baskerville	1892																											
Gârleanu, Emil	Cea dintâi durere	1907																											
Arghezi, Tudor	Cartea cu jucării	1931																											
Rowling, J.K	Harry Potter și Piatra Filozofală	1997																											